

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

100. An peste laboranti prope mortem liceat ministrare Eucharistiam
super folium paginae, & postea illud comburere? Ex p. 5. tr. 3. res. 50. ibid.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

ristia possit ministrari. Quod si Medicus absit, quia forte oppidum exiguum est, vel alia de causa, non timerem Eucharistiam porrigere, cum tunc prudenter iudicaret vomitum cessasse, licet non omnino, in melius tamen abire, saltem per tempus opportunum, quo prudenter possit iudicari, nec etiam intra aliam horam rediturum vomitum. Sic censent Medici doctiores, quos consului in hac Curia Mantuanæ vnicæ verò spatium sufficiens est, quo species sacramentales digeri possent, quod si contingat statim sumpta facta buccella vomitum redire, per accidens erit & euenire possit, etiam si infirmus nunquam vomitum passus fuisset, tuncque Eucharistia accipitur, & in sacro aliquo loco reponatur, & postquam constat verisimiliter corruptas iam esse sacras species, in Saccarium proiciatur.

RESOL. XCVIII

An in articulo mortis, si laicus non possit deglutire particulam Hostie, ministranda sit ei species sanguinis? Et aduertitur, si contingat Sacerdotem sacrificantem mori post consecrationem, & ante sumptum sanguinem, nullumque adesse Sacerdotem, à quo possit assisti, posse laicum sumere sanguinem, si seruari non possit nisi cum periculo acceperent, & corrumpentur, aut in manus Infidelium deuenirent, aut aliquid simile. Ex part. 3. tract. 3. Ref. 34.

cerdotem à quo possit consumi, posse laicum sumere sanguinem, si seruari non possit, nisi cum periculo, ut species acceperent, & corrumpentur, aut in manus infidelium deuenirent, aut aliquid simile. Ita Vasquez in 3. part. tom. 3. disp. 216. cap. 4. n. 47. & alij vt supra.

RESOL. XCIX.

An tempore pestis licitum sit ministrare Eucharistiam infirmis in cochleari argenteo. Ex part. 4. tract. 4. & Misc. Ref. 114.

§. 1. Affirmatiuè respondet Venerus in examine Episc. lib. 4. cap. 46. n. 47. vbi sic ait, S. Sacramentum potest poni super cochlear argenteum, dari infirmis ne Sacerdos manu tangat infirmum, & inficietur; & hanc sententiam tanquam probabilem videtur admittere Bartholomæus Gauantus in enchirid. Episc. ver. Pestis, n. 7.

2. Sed merito hoc fieri prohibetur in Aliis Mediol. Eccles. de cura pestilen. cap. 1. §. n. 2. & rationes adducit Chapeauilla de sacram. Euch. ministr. temp. pest. quest. 33. & 34. Marchinus de bello diuino part. 3. c. 5. num. 6. & Bonacina de Sacram. disp. 4. sect. 6. punct. 3. n. 10. vnde annis elapsis in peste Panormitana affirmatiua sententia in praxi minimè admissa fuit.

RESOL. C.

An peste laboranti prope mortem liceat ministrare Eucharistiam super folium pagine, & postea illud comburere? Ex part. 5. tr. 3. Ref. 50.

§. 1. Affirmatiuam sententiam docet nouissimè Iacobus Mancinus in tract. visitandi infirmos, prol. 8. dub. 18. vbi sic ait. Non erit incongruum cum decenti instrumento, & debita reuerentia absque scandalo hoc sacramentum tempore pestis ministrare. Accedit vsu assiduus, quem tenet Reuerendissimus Dominus D. Petrus de Marchis, Archiepiscopus Smyrn. in sua Diocesi, in qua assidue pestis vrget, & tunc huiusmodi. Post illorum confessionem Sacerdos ponit reuerenter particulam consecratam super foliū pagine albae extensæ super scabellum ad id paratum, & dictis verbis, Domine non sum dignus &c. infirmus accedit, & lingua particulam reuerenter sumit, accipitque purificationem. Interim Clericus candela accensa in summitate virgæ paginam comburit, quem usum probabilem puto, tutæque conscientia teneri posse tempore pestis tantum, & nouissimè Iacobus Marchantius de Sacram. tract. 6. de Extr. v. n. l. 3. fol. 388 alios modos ponit, & approbat ministrandi Eucharistiam infectis absque quod imponatur ori ab ipso Sacerdote.

2. Sed ego in 4. part. tract. 4. resol. 114. similes modos ministrandi Eucharistiam infirmis reprobauit, tanquam irreuerentes huic venerabili Sacramento, & idèd pro negatiua sententia vbi supra adduxi Chapeauillam, Marchinum & alios, quibus nunc addo Bartholomæum à S. Paulo de sacram. Euch. lib. 3. quest. 212. vbi sic ait. Infertur non esse licitum tempore pestis Eucharistiam in loco decenti ponere, vt inde ab ipsis peste infectis ore, vel propriis manibus capiatur. Et ratio est, quia hoc est contra vsum & praxim Ecclesie, quæ praxis, vsus, mos, & consuetudo Ecclesie vim legis habet, & quia in maximam credit irreuerentiam tanti sacramenti. Sic ille. Nec auctoritas Possenini pro contraria sententia adducta multum valet. Nam ipse in cap. 9.

Sup. hoc lect. ge doctina Ref. seq.

Que hic est Ref. antec. dons.

Sup. hoc in tom. 3. tr. 1. Ref. 1. §. Potest etiam infirmi scilicet. & seq. & in Ref. 49. §. Sed si, & seq. & in alio §. eius not.

§. 1. Negatiuam sententiam docet Fagundes de præcept. Eccles. præ. 3. lib. 3. c. 4. n. 20. Pitigianus in 4. sentent. tom. 1. dist. 8. q. 3. art. 6. Suarez in 3. p. tom. 3. disp. 80. sect. 3. in fine, Mercerus in 3. part. de Sacram. q. 80. art. 12. propos. 2. in fine, & Syllius in 3. par. q. 80. art. 12. quaritur quare in fin. vbi sic asserit. Si contingeret moribundum non posse hostiam deglutire, relinquendus esset absque viatico potius, quam ei daretur species vini. Ita ille. Et ratio est, quia in tali casu ius diuinum non obligabit ad sumptionem Sacramenti, & infirmus excusabitur à sumptione, & Minister à dispensatione, & difficulter potest euenire vt ægrotus non possit deglutire exiguum speciem panis cum vino non consecrato, vel cum aqua. 2. His tamen non obstantibus absolutè affirmatiuam sententiam tenet aduersus Suarez ex Theologis Salmaticensibus Petrus Ochagauia de Sacram. tra. 2. de Euch. ess. lib. 9. q. 18. n. 9. vbi sic ait. Cum infirmus in tali esset casu constitutus, quod hostiam consecratam traicere in stomachum non possit, si vinum tamen consecratum traicere rectè possit, Suarez sentit non posse Sacerdotem tunc temporis ministrare speciem sanguinis, ne præbeatur occasio indiscretis Ministris frangendi eam legem, quæ prohibet communionem sub specie vini; quare asserit iste Docteur tunc infirmum non obligari præcepto Eucharistie. Sed probabilius mihi videtur cum recentioribus debere tunc ministrari Sacramentum sub specie vini. Probat ex eo, quia tunc in articulo mortis obligat præceptum diuinum Eucharistie, quod præferendum est humano præcepto de non fumenda specie vini à laicis. Ministrum autem sibi consulant in quibus casibus possint præbere sacramentum Eucharistie sub speciebus vini. Ita Ochagauia, cui adde Didacum Nugnum in 3. part. tom. 1. qu. 80. art. 12. conclus. 3. qui tamen putat in casu contingenti adhibendum esse consensum Episcopi. 3. Sed quicquid sit de hoc casu certum est contra Sotum in 4. dist. 13. q. 2. artic. 6. si contingat Sacerdotem sacrificantem mori post consecratum, & ante assumptum sanguinem, nullumque adesse Sa-

num. 22. postquam disputatiōe potius, quàm resolutiōe vsum huiusmodi instrumenti approbare visus est, tandem hæc verba subiicit. Ego tamen non recederem à communi vfu Ecclesiæ, qui est ministrare immediatè manu, & qui aliter ageret, præter peccatum posset etiam ab Episcopo puniri. An autem talis mortaliter peccaret, dubito, quia contraueniret graui ceremoniæ Ecclesiæ vniuersalis. Hæc Possseuinus. Ad doctrinam verò Episcopi Smyrnenfis respondeo, quod magis præualere debet auctoritas 15. Episcoporum, qui in Conc. V. Mediolanensi à Summo Pontifice approbato modum similem ministrandi Eucharistiam reprobauerunt. Et peto à Marchino si in illo folio chartæ forsitan (vt facilius accideret potest) remaneret aliquod paruū fragmentum particulæ consecratæ, ad quid deseruiet combustio: Meritò igitur Chapeauilla de Sacrament. Eucharist. quæst. 33. & seq. damnauit hos modos ministrandi Eucharistiam peste infectis; vt qui non audens accedere ad peste infectum propter periculum contagionis à longè positus proponit ægris ex mensa ad hoc composita sumendam. Et qui proponit ægris sumendam ex scutellis. Necnon ille, qui pani vsuali, & communi inuolutum ministrat. Et ille, qui oblongiori forcipe Eucharistiam tenet, & sic ægro ministrat. Et ille, qui spatula oblongiori Eucharistiam infigit, & sic in os peste infecti immittit.

RESOL. CI.

An laicis infirmis Reliquiæ Sacramenti inuenta post abluionem tradi possint?

Et quid, si abluionem non sumpserint?

Et notatur ad euitandam irreuerentiam aliquando licitum esse accipere Eucharistiam sine ieiunio, vt si prudenter timeatur, peruenitur in manus infidelium, vel hereticorum, aut ab incendio absumi.

Et quid est agendum, si esset Sacerdos non ieiunus, & laicus ieiunus: vel laicus esset excommunicatus, & ieiunus, Sacerdos non quidem censura impeditus, sed non ieiunus.

Et quid si Sacerdos esset excommunicatus, laicum verò nō. Vt si Sacerdos, per acta consecratione peccat, nec alius Sacerdos adsit ieiunus, si non ieiunus adsit, an iste debeat perficere Sacrificium?

Et quid in prædicto casu, si est qui celebrat in Pontificali, & desit, & non sit alius Episcopus, an simplex Sacerdos possit supplere simplici, & ordinario modo, que desunt?

Et in dicto casu præuente Episcopo, utrum sit præferendus simplex Sacerdos ieiunus alteri Episcopo non ieiunus, vt perficiat que desunt?

Et an Sacerdos post longam communionem factam immediatè post Sacrificium possit vasa purificare, & Reliquias, seu fragmenta que supersunt consumere, etiam si Reliquiæ fuerint consecratæ in ea Missa, vel ab alio in alia Missa? Ex part. 10. tr. 13. & Misc. 3. Resol. 53.

Sup. contēto in hoc, & seq. 5. in ref. not. seq. à 5. Non desinā.

§. 1. **N**egatiuam sententiam tanquam communionem tuetur Saguez, præcept. 3. lib. 3. cap. 5. n. 1. vbi ita ait: Rursus rogabis, an possint huiusmodi reliquiæ inuentæ dari laicis ex his, qui communionem Eucharistiæ acceperunt, præsertim post sumptam aquam. Respondeo, huiusmodi reliquias dari, per se loquendo, non posse Laicis post sumptam abluionem; quia hoc non pertinet ad eorum ministerium; censetur enim eorum actio perfectè consummata in ipsa prima sumptione ipsius Sacramenti: quare nec illis etiam dandæ sunt post finitam communionem, etiam si abluionem non sum-

psceint, nisi simul dentur cum priori formula, quæ tunc censetur vna formalis communitio, post hæc verò primam communionem, non possunt laici inter se communicare, per se loquendo: illa autem sumptio illarum reliquiarum est vera communitio, si per se, ac separatim fiat. Ita Soarius citatus. Ille, cum Bacina de Sacram. disp. 4. q. 6. punct. 2. n. 15. qui citat Reginaldum, Coninch, Nugnum, Fillucium, & Azorium; quibus adde, me citato Leandrum de Sacramenti, tom. 2. tract. 7. disp. 5. q. 35. qui firmat non licere dare laicis in eo casu, cum iam non sint ieiunus. Quoniam si dictæ reliquiæ sumi possunt à Sacerdote, etiam post abluionem, idè est, quia sunt reliquiæ pertinentes ad idem Sacrificium, ad quod consummandum, & perficiendum Sacerdos habet debitum, quo debito caret Laicus.

2. Verum affirmatiua sententia Marchini, ego olim in par. 6. tr. 6. resol. 23. an sit probabilis, alioquin iudicio iudicandum reliqui; nunc autem inuenio illam docere Carolum Baucium in Casibus singulatis Conscientiæ, cas. 136. vbi ita asserit: Quæritur fragmenta Hostiæ consecratæ post sumptam Eucharistiam, & abluionem à Laico, an possint sumi ab eodem Laico, si statim sumat, scilicet post terminatam moram temporis. Respondet Marchinus de Sacramento Ordinis part. 3. cap. 3. n. 18. id posse fieri, Ratio esse potest, quia sumptio illa reliquiarum est terminatam temporis moram censetur vna, & eadem actio moralis cum manducatione Hostiæ, quam vitæ accepit, & testatur esse moris in acutissima Religione S. Mariæ Fulentis Ordinis Cisterciensis, & quamuis hæc opinio sit contra communem Doctorum sententiam, tamen quia prædictus liber fuit iussu Iussu Magistri Sacri Palatii, & non fuit emendata hæc opinio. Idcirco mihi videtur etiam à principio extrinseco hanc opinionem esse probabiliorem, et magis, cum fuerit posita in praxi in multis Cuiusmodi, & oppidis, vt ipse Marchinus testatur. Hæc Baucius. Et dictam sententiam Marchini, non audeo improbare nouissimè sapientissimus Ioannes Dicastillus tom. 2. de Sacram. tract. 4. disp. 9. dub. 17. q. 6. n. 389. vbi sic ait: Illud etiam quod ait Marchinus de abluione danda communicanti etiam Laico, non semel vidi fieri, quando scilicet in pyxidè paruula portatur ad ægrotum Venerabilem, non iam per modum Viatici, sed pro deuotione, & aqua, vel vinum infunditur in pyxidem, & communicanti porrigitur, vt si qua minuta particulæ manserint, non emanent. In his ergo casibus, & isto modo non a se damna sic facientes, & facilius existimarem legem ieiunij pro communitioe pro iis casibus eo modo, ac non aliter esse receptam in Ecclesiis, saltem vbi talis est vsus, & modus. Hæc Dicastillus. Vnde puto sententiam Marchini non carere probabilitate, & ideo negatiuam, quam tenet cum communi Leandrus vbi supra, vocat tantum probabiliorē.

3. Nota hic obiter, ad vitandam irreuerentiam aliquam, licitum esse accipere Eucharistiam sine ieiunio, vt si prudenter timeatur periculum in manus infidelium, vel hereticorum, aut ab incendio absumi, & in tali casu, si Sacerdos esset non ieiunus, & Laicus ieiunus, ceteris paribus danda esset formula laico; semper tamen manibus esset à solo Sacerdote contrectanda. Quod si contingeret, vt Laicus esset excommunicatus, sed ieiunus, Sacerdos verò non quidem censura impeditus, sed non ieiunus, is mihi videtur præferendus, quia maius videtur impedimentum censuræ, quàm defectus ieiunij. Si verò Sacerdos esset excommunicatus, Laicus verò non, ego iudicarem à Laico fore manducationem, quia Laicus non